

Luonnonvarakeskus

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO
METSÄNTUTKIMUSLAITOKSEN VUODEN 2014 TILINPÄÄTÖKSEEN**

Ministeriön kannanotto perustuu Metsäntutkimuslaitoksen tilinpäätös vuodelta 2014 -asiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2014 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Ministeriö on osana laitoksen tulosohjausprosessia seurannut Metlalle vuodelle 2014 annettujen tulostavoitteiden toteutumista neljässä tulospalaverissa, joihin oli yhdistetty myös Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) tulosneuvottelut. Järjestelyn tarkoituksena oli tukea MTT:n, Metlan ja RKTL:n fuusioitumista Luonnonvarakeskukseksi vuoden 2015 alusta. Kokouksiin osallistuvista tulosohjauksesta vastaavat MMM:n virkamiehet sekä kaikkien kolmen laitoksen ylin johto ja johtokuntien puheenjohtajat.

Metlan tilinpäätösasiakirja on laadittu talousarvioasetuksen mallin mukaisesti ja sitä voidaan pitää pääosin selkeänä ja helposti luettavana. Tilinpäätöksessä on tiiviissä muodossa esitetty analyysia laitoksen toimintaa koskevista oleellisista asioista.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Valtion vuoden 2014 talousarvion sekä Metlan ja ministeriön välisen tulossopimuksen mukaisesti Metla on tukenut ministeriön toimialan vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista tuottamalla tietoa ja osaamista metsiin perustuvan biotalouden edistämiseksi, metsätalouden kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantamiseksi sekä puuperäisen energian ja puun käytön, erityisesti puurakentamisen lisäämiseksi. Metla on myös toteuttanut Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmassa 2008-2016 (METSÖ) sille asetettuja toimia, osallistunut Kansallisen metsäohjelman 2015 (KMO) toteutukseen, tukenut toiminnallaan biotalousstrategian toteutusta, tukenut valtioneuvoston luonnonvaraselonteon toteutusta sekä metsäpoliittisen selonteon ja Kansallisen Metsästrategian 2025 valmistelua. Yleisesti arvioituna Metla on saavuttanut hyvin vuoden 2014 tavoitteet. Ministeriö on ollut tyytyväinen Metlalta saamaansa politiikka- ja asiantuntijatukeen.

Luonnonvarakeskuksen perustamiseen liittyvä valmistelu on vaikuttanut Metlan toimintaan merkittävästi vuonna 2014. Fuusion valmistelu eteni pääosin suunnitelman mukaisesti ja Luonnonvarakeskus käynnistyi vuoden 2015 alussa. Ministeriö katsoo, että Luonnonvarakeskuksen valmistelussa saatiin aikaan hyvät lähtökohdat ruokaan ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyvän tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiselle. Luonnonvarakeskuksen alkuvaiheessa on tärkeää luoda riittävät välineet toiminnan vaikuttavuuden arvioimiselle.

Metla esittää tilinpäätöksessään tunnuslukuja Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymään (LYNET) liittyvästä toiminnasta. LYNET-toiminta on tunnuslukujen perusteella kehittynyt ohjauksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti siitä huolimatta, että laitoksen voimavaroista huomattava osa on ollut sidottuna fuusion valmisteluun. LYNET-yhteenliittymässä valmistauduttiin liikenne- ja viestintäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen tutkimuslaitosten liittymiseen yhteenliittymän jäseniksi vuoden 2015 alkupuolella.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Metlan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-ohjelmille asetetut tavoitteet toteutuivat hyvin. Myös viranomaispalveluihin, seurantoihin, tietovarantojen ylläpitoon ja muihin ministeriön kanssa sovittaviin tehtäviin liittyvät tulostavoitteet toteutuivat suunnitellusti. Toiminnan kustannukset jakautuivat ydinprosessien toiminnolle ja strategisille vaikuttavuusalueille pääosin tavoitteiden mukaisesti.

Metla ylitti maksullisen toiminnan kannattavuudelle asetetun tavoitteen (toteuma 108%, tavoite 100%). Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus on siten säilynyt vuoden 2013 tasolla.

Metla ylitti ulkopuolisen yhteisrahoituksen hankinnan tavoitteet vuonna 2014 ja teki historiansa parhaan tuloksen. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuudelle asetettu tavoite ylittyi selvästi (tavoite 50%, toteuma 69%). Ulkopuolista rahoitusta tulisi myös jatkossa pyrkiä hankkimaan monipuolisesti EU:sta, Suomen Akatemiasta, Tekesistä ja muista rahoituslähteistä. Osana valtion tutkimuslaitosten rakenteiden ja rahoituksen kokonaisuudistusta on perustettu kaksi uutta kansallista rahoitusvälinettä: strategisen tutkimuksen rahoitus ja valtioneuvoston yhteisiä tietotarpeita palveleva selvitys- ja tutkimusrahoitus. Luonnonvarakeskuksen tulisi osallistua aktiivisesti näihin rahoitusvälineisiin liittyviin hakuihin yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa.

Luonnonvarakeskuksen taloudellisten haasteiden takia yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuudelle on asetettava myös tulevien vuosien aikana erittäin kunnianhimoiset tavoitteet. Niiden saavuttamiseksi kannattaa hyödyntää niitä toimintamalleja, jotka on Metlan toiminnan kehittämisessä hyväksi havaittu.

Luonnonvarakeskuksen on pystyttävä seuraavien vuosien aikana tiivistämään noin 40 paikkakunnan toimipaikkaverkostaan merkittävästi ja parantamaan jäljelle jäävien toimitilojen käytön tehokkuutta. Erityisesti pääkaupunkiseudun ja muiden suurten toimipaikkojen tilaratkaisuilla olisi pyrittävä saavuttamaan lisää kustannussäästöjä.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Metla raportoi tuotoksistaan ja toimintansa laadunhallinnasta riittävällä tavalla. Tieteellisiä vertaisarvioituja julkaisujen määrässä tavoitteet ylittyivät selvästi, myös tiedon ja teknologian siirtoon ja asiantuntijapalveluihin liittyvissä suoritteissa toteumaan voidaan olla tyytyväisiä. Asiakkaita palvelevien tuotosten raportointi on monipuolista. Ministeriö katsoo, että Metlan tuloksellisuus oli fuusiovalmistelun aiheuttama ylimääräinen kuormitus huomioon ottaen erinomaisella tasolla.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Metlan henkilötövuosimäärä vuoden 2014 lopussa oli 642. Toimintamenomomentilta palkatun henkilöstön määrä oli raportoinnin mukaan 618 htv:ta. MMM:n asettama

henkilöstökiintiö oli 621 htv:ta. Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman mukainen htv-vähennystavoite ylittyi selvästi (tavoite -11 htv, toteuma -32 htv). Luonnonvarakeskuksessa on pyrittävä kehittämään henkilöstömäärän tunnuslukuja ja raportointia siten, että asetettujen tavoitteiden toteuman seuranta olisi mahdollisimman yksiselitteistä ja selkeää.

Työtyytyväisyyden seurannan (VMBaro) tuloksissa ei päästy kaikilta osin tavoitteisiin. Sairauspoissaolot lisääntyivät yhdellä työpäivällä henkilötyövuotta kohden. Luonnonvarakeskuksen valmistelun tiivistyminen vuoden 2014 loppua kohti on voinut osaltaan vaikuttaa työhyvinvoinnin eri osa-alueisiin. Henkilöstön osaamisesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen on tärkeää Luonnonvarakeskuksen alkuvaiheessa.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Metlan raportointi on tuottanut tarvittavat ja riittävän laajat tiedot. Toimintansa aloittaneen Luonnonvarakeskuksen raportointijärjestelmää on kehitettävä siten, että saadaan riittävän tarkkaa tietoa toiminnan jakautumisesta laitoksen eri ydintoimintoihin.

Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan Metla on pääsääntöisesti noudattanut talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä. Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa ei esitetty toimenpidesuosituksia tai kehittämistarpeita.

3. Ministeriön esitys Metlan toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Metlan:n (ja myös MTT:n ja RKTL:n) vuoden 2014 tilinpäätöksen raportoinnin pohjalta ministeriö esittää, että Luonnonvarakeskuksen tulee toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi

- järjestää talouden ajantasainen ja tarkka seuranta määrärahaehyöksessä pysymisen varmistamiseksi
- sopeuttaa laitoksen toiminta aleneviin budjettikehyksiin siten, että tulot ja menot ovat tasapainossa
- vahvistaa asiakaslähtöistä toimintatapaa sekä tiedon ja teknologian siirtoa tutkimuksen yhteiskunnallisen ja tieteellisen vaikuttavuuden lisäämiseksi
- tehostaa ja monipuolistaa ulkopuolisen rahoituksen hankintaa
- suunnitella viranomais- ja asiantuntijatehtävät siten, että ne muodostavat tutkimustoiminnan kanssa vaikuttavan kokonaisuuden
- parantaa maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta
- vahvistaa laitoksen kansainvälistä profiilia ja toimia aktiivisesti EU:n tutkimusfoorumeilla
- tiivistää toimipaikkaverkostoa ja parantaa toimitilatehokkuutta
- valmistautua syksyllä 2016 tapahtuvaan Kieku-järjestelmän käyttöönottoon sekä
- kehittää laitoksen osaamisen kehittymistä toimintaympäristön muutosten mukaisesti ja strategisten päämäärien suuntaisesti.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

MMM kehittää Luonnonvarakeskuksen ja koko hallinnonalan tutkimuksen ja niihin liittyvien viranomais- ja asiantuntijatehtävien ohjausta hallinnonalan strategisten päämäärien mukaisesti, johon liittyy erityisesti:

- tulosohtausprosessin ja tulossopimusmallin kehittäminen
- hallinnonalan strategiatyön johtaminen ja hallinnonalan vaikuttavuustavoitteiden kirkastaminen

- LYNET –yhteenliittymän ohjaus ja toiminnan kehittäminen
- Luonnonvarakeskuksen toimipaikkaverkoston tiivistämisen ja toimitilatehokkuuden parantamisen tukeminen käytettävissä olevia vaikutuskanavia hyödyntäen
- aktiivinen vaikuttaminen strategisen tutkimuksen painopisteisiin ja valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminnan suunnitelman sisältöihin sekä
- Luonnonvarakeskuksen kansainvälisen verkostoitumisen tukeminen erityisesti EU:n tutkimusfoorumeilla.

Maa- ja metsätalousministeri

Petteri Orpo

Osastopäällikkö

Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
MMM/HSO/Talousyksikkö
MMM/LVO
MMM/RO